

El 9-M a Catalunya

ANTONI SEGURA, Catedràtic d'història contemporània de la Universitat de Barcelona

EL PUNT, 19 de març de 2008

El passat dia 9, una de cada dues paperetes dipositades a les urnes era del PSC. Així de contundent fou la victòria socialista: el 45,33% del total de vots, 86.000 vots i 4 escons més que el 2004. Només el 1982, l'any de l'esclatant majoria absoluta de Felipe González –202 escons–, havia obtingut el mateix número d'escons i un percentatge de vots similar (45,84%). La resta de forces polítiques van perdre vots. En total gairebé mig milió fruit del transvasament de vots al PSC, del descens del cens electoral i de l'increment de l'abstenció, del vot en blanc i nul. Tanmateix, cal no dramatitzar les pèrdues i alhora intentar saber què ha passat.

D'una banda, es diria que Catalunya ha sucumbit a l'aclaparador bipartidisme que caracteritza al sistema polític espanyol. Però no és del tot cert, perquè ni el PP és la segona força política, ni cap altra comunitat ha donat la diferència en escons que obté el PSC sobre el PP a Catalunya (la més propera és Andalusia amb una diferència d'11 sobre un total de 61 escons –47 a Catalunya–), ni en cap altre lloc cinc forces polítiques han obtingut representació parlamentària.

De l'altra, tampoc semblen plausibles algunes crítiques interessades que carreguen en el sac d'ERC la davallada del vot nacionalista. I no ho és per dos motius. El primer, perquè els resultats d'ERC del 2004 eren irrepetibles. L'assetjament polític de Josep-Lluís Carod-Rovira després de l'entrevista amb la cúpula d'ETA a Perpinyà convertiren les eleccions en

una mena de plebiscit entre aquest i Mariano Rajoy. El segon, perquè la pèrdua de representació del nacionalisme a Madrid no es deu només a la forta davallada d'ERC, que ha perdut cinc escons, mentre CiU mantenia els deu del 2004. Però hom oblida que el 2004 CiU havia perdut cinc escons respecte de l'any 2000 –que lluny quedaven ja llavors els 18 de 1986 i 1989, els 17 de 1993 i els 16 de 1996–, mentre ERC passava d'11 a 8. En suma, de l'evolució electoral d'aquests darrers anys es desprèn que CiU té una clara tendència a la baixa des de mitjan dècada dels noranta i quan no perd escons, perd vots; que, sens dubte, l'erràtica política d'ERC en la passada legislatura li ha passat factura; però CiU ha estat incapaç de recuperar els cinc escons perduts ara fa quatre anys. Aquests escons han passat del nacionalisme al no res de l'abstenció o al PSC. Responsabilitats, doncs, com a mínim, compartides.

I, tanmateix, no es pot dir que els ciutadans de Catalunya eren més nacionalistes el dia 8 de març i més socialistes el dia 10. Potser resulta que els ciutadans de Catalunya ajusten les seves conviccions a la realitat de cada moment. Es dirà que el PSC ha utilitzat la política de la por per guanyar les eleccions, però l'amenaça d'un govern del PP no era només teòrica i hom no ha oblidat encara la campanya contra Catalunya duta a terme per aquest partit en la passada legislatura. És clar que Rodríguez Zapatero no sempre ha complert les promeses. Això no obstant, els votants han considerat que per desenvolupar l'Estatut, encara pendent del Tribunal Constitucional, i obtenir el finançament necessari sempre serà millor un govern socialista, que no pas un del PP.

No hi ha una única Catalunya, ja sigui la de la manifestació pel dret a decidir, la del míting socialista del Palau Sant Jordi o la del no a la guerra de l'Iraq, posem per cas. Potser entendríem millor els tombs electorals si

penséssim que ningú té només una d'aquestes Catalunyaes al cap. El que cohesiona la societat catalana és un comú denominador barreja de les moltes Catalunyaes possibles i somiades. I quan un partit amenaça la convivència, els electors responen amb el vot més útil per contrarestar l'amenaça. I això és el que ha passat: votants d'ERC, de CiU i d'IC han cregut més convenient en aquesta ocasió votar el PSC per aturar el PP (aquest era el missatge gens subliminar de la campanya del PSC). De la mateixa manera que fa quatre anys votants del PSC van decidir donar un cop de mà –de vot– a ERC davant l'escomesa del PP contra la formació independentista.

Òbviament, ERC, CiU i IC hauran de corregir errors si volen superar la sotragada del dia 9, però sense dramatitzar uns resultats que són fruit d'un comportament electoral menys perceptible a primera vista. La comparació amb el País Basc, on el comportament electoral ha estat similar, pot resultar útil: el PSE ha guanyat 2 escons –els mateixos que han perdut PNB i EA, que s'ha quedat sense representació– i obté la meitat del total sobre un total de 18 –el 2004 eren 19–, mentre el PP, que ha passat de 4 a 3 escons, se situa com a tercera força política. L'amic i sociòleg Ander Gurrutxaga apunta que a Euskadi emergeix un nou tipus de votant que individualitza el vot, és a dir, que opta per una o altra força política en funció de les circumstàncies i del que hi ha en joc. És un elector més pragmàtic, que actua sense complexos, sense definicions prèvies, que dóna el seu vot al partit que, en cada moment, millor respon a les seves exigències o neguits. No dubta a participar, però tampoc a quedar-se a casa si cap opció el convenç. És un votant transversal, menys ideològic, que avui pot fer una opció i demà una altra, però no pas des de la ignorància sinó de la preocupació per com viu la realitat del moment. No sé si això és bo o dolent, però és el que hi ha. I,

en aquest sentit, la reflexió es pot estendre a Catalunya i no afecta només els tres partits catalanistes que han perdut vots, sinó també el PSC, perquè, si vol fidelitzar el vot, les exigències d'aquest nou votant no es poden respondre només amb promeses de futur, sinó amb polítiques que donin resposta a la realitat del present.